

egymással szembe. A magyar mesternek igen ügyesen vezetett végjátékkal sikerült legyőznie Amerika sakkbajnokát.

Hírek. A bécsi sakk-klubnak a múlt évben 462 tagja s 708 vendége volt. Könyvtárában 671 kötet szakmú van. Járattott 11 sakkujtságot hétféle nyelven, 34 napilapot és szemlélt és 16 képes hetilapot. Egyik tagja sakkezelőkre 20.000 korona alapítványt tett. Elnöke Neumann Sándor.

A sakkrejtvényt teljesen vagy részben helyesen fejtették meg: Csulak Elemér, Popper József, Janik László, Van der Venne Arnold, Höffer Feri és Gyula, Schenk István, Andreánszky István, Molnár Aladár, Wettin István, Cornides Donáth, Auer Lajos, Ebersz Kornél, Baranyai Zoltán, Hartmann Ervin, Häuffel Tivadar, Szauer József.

FEJTŐRŐ.

Számtani kérdés:

Egy derékszögű négyzögnek egyik oldala hét méterrel nagyobb, mint a másik oldala; területe 494 négyzetméter. Mily nagy a két oldal? (Csizsár József.)

Történelmi kérdés:

Melyik az a város Olaszország Caserta tartományában, mely régebb, mint Róma? Ezen város falai alatt verte meg Marcellus kétszer Hannibalt. Később ezt a várost a saracénok és Sulla felgyújtatták.

(Janik László.)

Természetrizai kérdés:

Hogy nevezik azon növényt, melynek földalatti fás tökéje vékony gyökerű? A tökéből közvetlen a föld fölött függélyesen álló tölevelei vannak, melyek szárnyaltan hasogatottak és molyhosak, a tölevelek között nyúlik fel a kocsán s közvetlen az ibolyaszínű virág alatt, tollszerűen hasogatott levelekből álló gal-lérka van.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1902 április 20.

27. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Az Alacsony-Tátrában van. A Királyhegy. Azért nevezik így, mivel Mátyás király ott vadászgatott. A folyók nevei: Vág, Garam, Poprád és Dunajec. **Számtani kérdés:** Az egyik 4, a másik 7. **Képrejtvény:** Négy kis húrban ennyi bánat nem is tudom, hogy fér meg.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Helyesen fejtették meg: Stein János, Tóth Kálmán, ifj. Apor István, Hartmann Ervin, Kuzma Albert, Mattyasovszky Lajos, Stockinger János, Hoensch Gusztáv, Hercz János, Reinel Vilmos és János, Radó Nándor, Lakatos Ernő, Lőrincz Ferencz és Dezső, Mauchs Jenő, Braun Géza, Baranyai Zoltán, Bissingen Sándor gróf, Freund Imre, Nerád Béla, Tóth József, Dobiecsky Sándor, Barabás Tibor, Békés László, Dobránszky Ede, Rezsucha Gyula, Ligeti Károly, Deutsch Jenő, Kállay Miklós, Hollaki Ferencz, Köszler Arthur, László Pál, Hibay György, Vécsey Ferencz, Klug Dezső, Szmétana Oszkár, Géczy Géza, ifj. Mohai Lajos, Alszezhly Zsolt, Popper József, Van der Venne Arnold, Molnár Aladár.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: A kard és a lant hőse) Ligeti Károly aradi előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Érdeklődő. A „Tanulók Lapja” IX. évfolyamának első felét 1–27. számig 4 kor. 80 fillérért kaphatja meg. Legegyszerűbb, ha a felévi előfizetési díjat beküldi s a kiadóhivataltól az első félév számaát kéri. — **L. G.** Olyan közmondást nem ismerünk. Jellegül mindazonáltal használhatja. — **K. A.** Nem kell semmi díjat fizetni, sőt mi szoktunk fizetni. A beküldött terjedelmes vers nagyon győnge dolog. Ilyesmit nem közölhetünk. A poétai kedv és buzgóság nem elég. — **B. Z.** (Szeged). 1. Rá kerül azokra is a sor. Tömérdek beküldött és közlésre előjegyzett rejtvényünk van. 2. Megsürgöttük. 3. Arról mi a legjobb akarattal sem tehetünk. — **G. E.** Ilyen ábrákat nem közölhetünk. — **B. T. C.** Azoknak is közöljük a nevét. — **S. Ö.** (Nyitra.) Tudnunk kell előbb, hogy melyik számra van szükségük. Egy-egy szám esetleg még kapható. — **K. J.** (Nagykanizsa). Első üzenetünk önnek is szól. — **M. L.** Forduljon egy levéllel Erdei Károly theologushoz (címe: Debreczen, Kollégium) s ő megadja a részletes útbaigazítást, lévén ebben elegendő tapasztalata. — **Önképzőköri tag.** A „Vajk keresztelése” Benczúr Gyula esetét dícséri, de a te versed ehhez gyarló kis képmagyarázat lenne. — **Gy. L.** (Csik-Somlyó). Ha helyünk megengedi, úgy közölni fogjuk. — **Fejtörő 2.** Közölhetetlen. — **W. J.** Válogatunk belőlük. — **B. D.** (Czegléd). Az „Életpályák”-at megkaphatja a Stampfel cégégnél Pozsonyban 4 koronáért. — **D. E.** (Kis-Szeben). A jelzett alkalomra a következő darabok volnának alkalmasak: Csiky Gergely „Nagymama”, Szigheti „Pártütők”, Tóth Kálmán „A király házasodik”, Berczik Árpád „Népszerűség”. Jótékony célra való műkedvelői előadásoknál nem kell a szerző engedélyét kikérni. — **Discipulus.** A kéziratot megkaptuk. Elolvassuk és értesítjük az eredményről. — **B. A.** A beküldött versikék irgalmatlanul rosszak. Jambusokat tud csinálni, de ez a költői működésnek csak egyik s nem is olyan elkerülhetetlenül szükséges föltétele. Még jó sokáig kell az asztala fiókjának dolgoznia.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

ARANY JÁNOS ÉLETE ÉS MUNKÁI.

Irta

GYÖNGYÖSY LÁSZLÓ.

Ára füzve 5 K.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.		
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.		
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

A CLAUDIUSOK.

Eckstein Ernő regénye. Átdolgozta Gaal Mózes.

— Nézd Quintus, nézd! — súgta barátja fülebe.

— Az a császárné parkja — jegyzé meg Quintus.

— Nem látsz semmit a platán mellett? ... Hat-nyolez lépésnyire a cserjétől? ... Hallga! ... Megint kinos sóhajlás!

— Eh, mit! ... Megkorbácsoltak újra egy rabszolgát ... Stephanus, a császárné udvarmestere nagyon jól érti a módját az ilyen uralkodásnak.

— De olyan szivettépő volt a hang ...

— Természetesen! ... Stephanus nem szeret félmunkát végezteni. A hova pribékjének a korbácsa sújt — ott hasad a bőr. Ráadásul kikötteti a megkorbácsolt embert a fához, a hol a szünyogok, hangyák ...

— Irtózatos! — vágott közbe a bataviai ... — Menjünk oda, és szabadítsuk meg a szerencsétlent!

— Ments Isten! A világon semmi jogunk sincs ehhez!

— Akkor hát megkérdezem én tőle, mit vétett? Kinzójának ez az embertelen kegyetlensége felforralja a véretem.

Így szólott, s a tetőről lefelé indult. Quintus kénytelenségből is követte barátját, pedig nagy kedve nem volt hozzá. A császári parkot sűrű cserjekerítés választotta el. Odaérve egy meglehetősen nagy nyílásra bukkantak. Látszott rajta, hogy nem magától keletkezett, hanem emberi kéz csinálta.

Átlépjék-e a kerítést? ... Ezen tűnődött Quintus.

A látvány, mely szemé elé tárult mélységesen meghatotta őt. A platán mellett, esővekhez kötözve egy fiatal embert látott. Szakal körítette halavány, fiatal arcát, melyen meglepő érettség fejeződött ki. Háta tele volt véres daganatokkal, korbács- és botütések nyomaival, ... rovarok, hangyák lepték el ... Irtózatos egy látvány volt ez.

— Te szerencsétlen! — kiáltott fel Aurelius, — mit követtél el, hogy így büntetnek?

A rabszolga felsóhajtott, szemét az égre emelve tompa hangon megszólalt:

— Megtettem a kötelességemet!

— Hogyan? Itt nálatok azokat megbüntetik, a kik a kötelességüket teljesítik? — kérde a bataviai elboruló arcezzal. És közelebb lépett, hogy a szerencsétlent feloldozza.

A rabszolgának kiderült az arca.

— Köszönöm, idegen, de tudd meg, keserves ajándékot adnál nekem, ha köteleimet feloldoznád. Ujabb kinzadás jutna osztályrészemül. Ne bánts! ... Majd elviselem. Még egy óráig tart. Ha javamat akarod, távozz innen! Jaj nekem, ha valaki téged itt lát.

Ekkor Quintus is közelebb lépett. A rabszolgának hősies lelke esodálattal töltötte el őt.

— Ember! — kiáltott fel a rabszolga hátáról kezével elhessegetve a rovarokat — a stoának vagy tanítványa, avagy félisten vagy? Ki tanított meg arra, hogy a szenvedést így megvesd!

— Uram — viszonzá a rabszolga — nálam jobbak még nagyobb szenvedéseket túrtak el.

— Nagyobbakat, de céljuk is nagy volt! Regulus és Scaevola a hazáért szenvedett. Ámde te, ... te nyomorult rabszolga, ... te porszem, kinek szenvedéseit épen úgy nem hallja meg senki, mint a sivatagban haldokló sakál hörgé-

sét . . . Ki adott neked ilyen halál megvető bátorságot? Melyik isten oltotta szivedbe ezt az emberfeletti erőt?

A rabszolga dúlt arcán üdvözült mosoly vilant át:

— Az *egy* és igaz Isten! — mondá hévvel — az, a ki megkönyörül a gyöngén; a végtelen jóságú Isten, a ki a szegényeket és nyomorultakat szereti.

Távolról léptek zaja hallatszott.

— Hagyjatok magamra! — esdekelt a rabszolga. — A felügyelő közeledik.

Quintus és Aurelius némán távoztak. A tetőről látták, hogy egy púpos ember szitkozódva megy a kikötözött rabszolgához, eloldozta, s beljebb hurcolta maga után a park mélyébe. Egy pillanatig nézték ezt a jelenetet, s azután gondolataikba merülve visszamentek a nyaralóba. Mind a ketten hallgattak.

III.

Három levél.

Épen befejezték a *coenát*. A társaság kiment az oszlopcsarnokos udvarba, a mely tulajdonképpen valóságos kert volt. Már kezdett alkonyodni. Cziprus, babérfák, mangoliák, gránátok és rózsafák tenyésztek e kertté változtatott udvarban. Tizenkét aranyozott bronz-szobor kandeláber volt az oszlopcsarnokban. A közepén szökőkút lövelte fel a fák magasságáig hatalmas sugarait.

Rövid ideig a félhomályban üldögéltek és csevegtek. Majd két rabszolga égő fáklyát hozott és meggyújtotta a lámpásokat. Az oszlopcsarnok kandelábereiben is égtek a mécsek s így világosság terjedt szét. A vörös falfestmények élesen kiváltak.

Egy cumæi fuvolás leány édes, ábrándos dalt fűjt, aztán lágy, behizelgő hangon énekelt. Bájos teremtés volt, de meglátszott arcán, hogy fáradt, nagyon fáradt. Baucis pénzt adott neki s a hátsó ajtón kieresztette.

— Engedelmet kérek, hogy hívják ezt a zengzetes hangú hajadont? — kérde Herodianus.

— Euterpének hivatja magát — felelé Baucis.

— Igazi neve Arachne — jegyzé meg Lucilia, no de Euterpe szebb név.

— Etruriából való s ezelőtt Marcus Coccejus Nervanak volt a rabszolgájója, a ki őt felszabadította. Nemrégiben férjhez ment, — mindezt Lucilia mondotta.

— Pontos adatok, mintha naplóból olvastad volna — jegyzé meg mosolyogva Claudia.

— Baucistól hallottam.

— Lám, lám, a mi Baucisunk ugyancsak jól ért a tereferéhez — vágott közbe jó hangosan Quintus. — Ha nem mozoghat a nyelve, meg-savanyodik az élete.

— Uram, — kesergett Baucis — súlyos a rágalom, melylyel illetesz. Azt zokon veszed tőlem, ha egyet-mást elmesélek. Ó, jószágos Isis! Viaszszal ragaszszam be a szájamat? . . . Nekem kell a leányokat nevelnem s ezért kijár nekem, vén ügyefogyottnak a kegyelem-kenyér! Ó, Baucis, hát ilyen a te sorsod? . . . Nem tanítottalak-e meg, Claudia, téged lantot pengetni és énekelni? És téged Lucilia, arra a sok egyiptomi bűvös mondatra. Az úrfiak manapság nem nagyon udvariassak . . .

— Te tudsz lantot pengetni? — vágott közbe Aurelius Claudiához fordulva. — Kérlek szépen, vedd elő a cizterát!

— Szívesen, — viszonzá Claudia s arcát gyöngéd pír futotta el. — Nines ellenedre, anyám?

— Ismered gyöngémet — mondá Octavia, — tudod, hogy milyen szívesen elhallgatok, ha te pengeted a húrokat s énekelsz hozzá. Ha a nemes Aurelius nem csak udvariasságból kér —

— Nem udvariasságból, hanem egész szívemből. Leányod hangja zene akkor is, ha beszél; elragadóan szépek kell lennie, ha énekel.

Egy rabszolgánő előhozta a kilencz húrú kitharát s az elefántesontból készült pálezikát. Claudia némi izgatottsággal vette kezébe a hangszert, végig tánczoltatta a húrokon a plectrumot s a szicíliai Ibykes, görög költőnek egy dalát énekelte:

Tavaszi lón és megint virul
Lágy csobbanású csermely partjain
A kydoni almafa,
Hol berkek titkos rejtekén
A szűzi nymphák játszanak,
S a szőlő hajt virágokat
És árnyas lombja hívogat.

Érosz törődik is vele?

Elűzte, ah, nyugalmasamat!
Mint Thráziának zord viharja,
Midőn villám villámra támad:
Kypris szilaj, vad gyermeke
Megostromol hatalmasan,
S olt a szívembe vágyakat,
Szívem mélyébe vágyakat . . .

Claudia elhallgatott. A kithara akkordjai lassan elhaltak lágy, édes sóhajtással. Caius Aurelius némán, megbűvölve hallgatta.

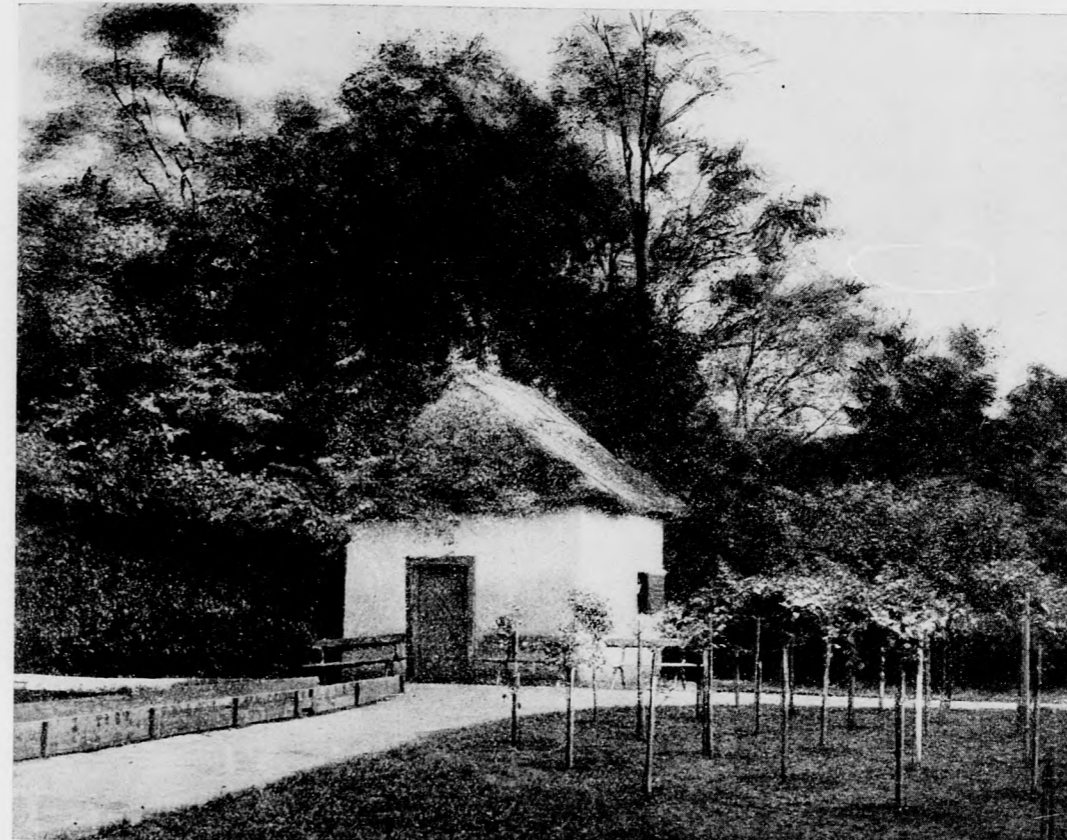
Sejtelve sem volt arról, hogy az izgalmas, lázas világváros gyermeke ilyen egyszerű, természetes, meleg dalokban leli örömét. Ez a dal emlékeztette őt északi hazájának tiszta, őszinte dalaira, melyeket a tanulatlan gót és amsivar leányok daloltak. Azokban a dalokban valami hatalmas, fájdalmas érzés szólalt meg, talán erősebben, de nem oly tökéletes összhangban. Az ifjúság, öröm, boldogság bűbajos megnyilatkozása.

— Szóbeszéd! Az érzelem egy, olyan, mint a levegő; annak is mindegy: akár férfiú szívja be, akár leány.

— A mint tetszik; a dallam tehát nagyszerű.

— Milyen kegyes vagy! Köszönd meg az isteneknek, hogy hallhattad . . . Persze, te vidám ezimboráid zajos társaságában nem vagy ilyen szelíd dalokhoz szokva.

Caius Aurelius szeretett volna egy római dalt

ARANY JÁNOS LAKÁSA A GESZTI PARKBAN.

— Csodálatosan hat reám a hangod — szólalt meg Aurelius hosszabb szünet után. Minő melódia! . . . Ki szerette e dallamot?

— Zavarba ejtesz magasztaló szavaiddal. Örvendek, hogy tetszik neked. Quintus unalmasnak, kiálthatatlannak mondotta.

— Ugyan! Ugyan! — mentegetődzött Quintus. — Pedig úgy volt, — jegyzé meg az élénk Lucilia, — lágnak, édeskésnek mondottad.

— Félremagyarázttatok a szavaimat. Én azt mondottam, hogy a melódia nem felel meg a szövegnek. A dalban egy férfiú panasolja fájdalmát s a melódia egy szemérmes leányka epekedése.

is hallani. Claudia elénekelte az akkor nagyon felkapott Statiusnak egyik dalát. Statius és Martialis voltak ebben az időben Róma legkedveltebb és legünnepeltebb költői. A bataviainak ez a dal is nagyon megtetszett.

Mikor Claudia letette a kitharát, Aurelius ragadta azt a kezébe s csengő, férfias hangon énekelt egy harezai riadót. A hang úgy áradott ajkairól, mintha zuhogó, harsogó hegyi patak lett volna. Az ember szinte látta az ide-oda gomolygó hadat. A vezér ott küzd elül. Az egyik harezos kiáltja: «Bajtársak! Halálos veszedelem környékezi a vezért! . . . Utánam, a kinek lelke van,

mentsük meg! . . . A hűrok remegnek, zúgnak, aztán elhallgatnak . . . A sereg győzött . . .

A fiatal leányok összerázkódtak.

A hold ekkor már magasan fenn járt az égen. Késő volt. A társaság eloszlott. Quintus elkísérte Aureliust a vendégszobába s jóéjszakát kívánt neki.

Másnap reggel Quintus már régen felkelt, mikor a nap első sugarai áttörtek a kert sűrű lombjain. Az atriumban a rabszolgák még nem készültek el a koczka-kövek mosogatásával. Az oszlopcsarnokban sétálgatott, azután leült a padra. Rosszul töltötte az éjszakát. Fáradt és elégedetlen volt . . . A kora reggelnek végtelen nyugalma most olyan jól esett neki . . . Mennyivel komorabb a reggel Rómában — gondolá magában. Az átmulatott, dorbézolt éjszakák mámorától kótyagos a fej . . . miért hogy erre gondolt most? Bajá nem Róma, de mégis, a világváros óriási polyp, ide is kinyújtja karját, itt sincs meg a tökéletes nyugalom, . . . a megelégedés.

Quintusnak eszébe jutott a megkorbácsolt rabszolga . . . A sápadt, lesóványodott arc éjszakai álmában is fölkereste őt. Sajátságos! Hiszen efféle jelenet nem tartozott a ritkaságok közé Rómában. Hányak és hányszor volt szemtanúja. Ha a gladiátorok véres játékát végig nézte, soha egyéb érzés nem ébredt fel a szívében, csak az, hogy melyik győz. Most pedig minduntalan arra a nyomorult rabszolgára gondol, kit Stephanus megkorbácsoltatott. A senator fia, a ki sajnál egy rabszolgát . . . A szép, büszke, gazdag Quintusnak mi köze lehet egy rabszolgához? . . . A korszakállás arc, a lelkes szem, a böles türelem . . . a fenség . . . ezt nem tudta elfelejteni . . . Aztán úgy rémlett, mintha látta volna, hogy a megkínzott rabszolga összetöri lánczeit, fölemelkedik, int a kezével s paloták omlanak le, a gőgös megalázkodik . . .

Quintus felriadt. A szökőkút egyhangú esobbanása álmodat kergetett volt a szemére.

Ekkor lépett ki szobájából Lucilia. Nagyon esodálkozott, midőn Quintust megpillantotta:

— Micsoda, te már felkeltél, te híres álomszusék?

— A mint látod. Nem tudtam aludni. Azt hiszem, tegnap este többet ittam az erős borból, mint kellett volna.

— Ürügnyek is gyöngé — jegyzé meg Lucilia. Mondd inkább, hogy Corneliára gondoltál, a kedves, hű Corneliára, . . . ez inkább elfogadható.

— Ha neked úgy tetszik, ám legyen, — mondá Quintus könnyedén.

— Te, meg kell neked vallanom, hogy cseppet sem vagyok veled, mint vőlegénnyel megelégedve.

— Ugyan?

— Mondhatom, nem változtatott rajtad és életed módjain semmit. A régi, dicső czimboráiddal most is csak úgy mulatozol, mint addig.

— Hát bűn az, ha az ember szereti és keresi a vidám, szórakoztató társaságot? Eredj, nem szeretem, ha fontoskodol.

— Az sem tetszik nekem, hogy a Lykoris nagy multságaira eljár. Neked ott nincs kereseted.

— Gyermekek vagy, nem értesz hozzá. Lykoris termeiben megfordul Rómának minden számottevő embere: ott olvassa fel Martialis legmaróbb szatiráit, Statius legkedvesebb verseit. A senatorok, lovagok ott adnak egymásnak naponta találkozókat. Még Asprenas, a consul is eljár oda. A huszonhárom éves Quintus Claudius sem különb, mint azok az urak.

— Bezzeg, különb ez a Caius Aurelius, igazi férfiú, erős és állhatatos.

— Hm, tetszik neked?

— Nagyon! Szeretném, ha még nálunk maradna — úgy hat-nyolcz napig. Együtt mehetnénk vissza Rómába.

— No lám! — kiáltott fel Quintus jelentőséggel.

— Te talán kiállhatatlannak tartod őt?

— Szó sincs róla. E szerint a kívánságod az, hogy együtt menjünk Rómába. A hajót kivontatjuk a szárazra, kerekeket teszünk alája és —

— Utálatos, esüfolódó vagy! — Kiáltott fel Lucilia. — A hajóját elküldi Rómába s ő velünk teszi meg az utat tengelyen. Legalább az appiusi utat is megnézheti, már t. i. annak egy részét. Ez százszor érdekesebb, mint a vízi út. Légy szíves, hozd szoba ma a reggelinél.

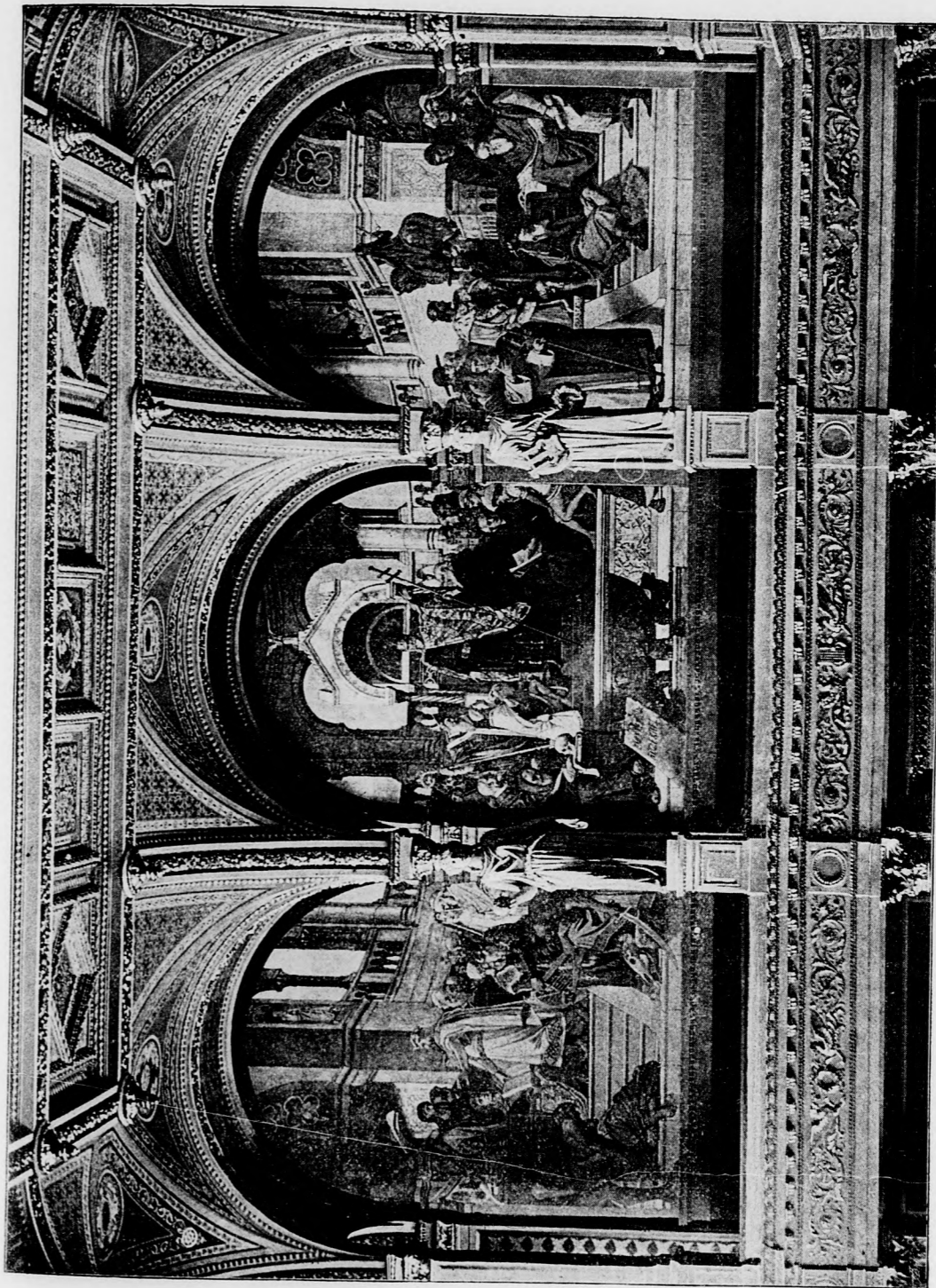
— Jól van, — felelé Quintus.

Az atriumból az oszlopcsarnokba vezető ajtónál egy rabszolga jelent meg. Leveleket hozott.

— Uram, három levél érkezett Rómából, . . . az egyik Luciliának szól. (Folyt. köv.)

Ha férfi vagy, légy férfi,
Erős, bátor, szilárd,
Akkor hídd, hogy sem ember,
Sem sors könnyen nem árt.
Légy tölgyfa, mit a fergeteg
Ki képes dönteni,
De méltóságos derekát
Meg nem görbítheti.

Petőfi.

AZ AKADÉMIA DÍSZTEREMÉNEK FESTMÉNYEI. — Lótz Károly.

KOSSUTH KATONÁJA.*

Három harangszóval búsan csendítenek,
Nem kérni senki a faluban, hogy kinek?
Öreg, ifjú, gyermek szeme könybe lábad . . .
Sűrűn látogatnak egy alacsony házat!
Jól tudja mindenki, hogy a halott hol van,
Hogy kinek húzzák oly búsan a toronyban?

Minden köny azt sirja: meghalt Balogh Ádám,
. . . Ki is terítették nyűtt halottas ágyán!
Fekvő beteg ő volt egy esztendő óta —
Egy esztendő óta nincs is Kossuth-nóta!
Honvéd ruháját is felöltötték rája . . .
Hiszen az volt ő is: Kossuth katonája!

Halottas ágyánál múlt időkbe szállnak —
Bús idejébe a falevél hullásnak:
. . . Falevélhulláskor, virághervadáskor,
A falu népének kijut a vígságból —
Sok lányt vezet akkor boldog esketőre
Katonaszabadult régi szeretője?!

A násznagyi tisztet jól ki végezné el?
Ádámhoz fordulnak hosszú könyörgéssel,
Mert néki öröklött jó magyar szokása,
Vonakodik elébb, korát magyarázza:
Van tán arra más is, odavalóbb ember,
Már én öreg vagyok . . . no de még az egyszer!

El is megy kardosan, csákóban, mentében,
Lobogó tűz lángol csillogó szemében.
Ha beszél: Kossuthot emeli az égig!
Ha hallgat: bús lelke Kossuthra emlékszik!
Csak egy nótája van . . . hej ha még izenne??
. . . Beállna most is a honvéd regimentbe!

Köszöntőt mondani násznagy uram gondja,
A vén Balogh azt is csak Kossuthra mondja!
Az új párt éltesse a tanító, a pap . . .
Az ő szíve, ajka egy percze se szabad.
Mert Kossuth szívének minden dobbanása,
Mert Kossuth ajkának minden sóhajtása!

A lagziban marad sokszor éjfél tájáig,
Az öregebbekkel borozgat, tanyázik.
Csak Kossuthról beszél . . . ügyet se vet rájuk,
A hogy mulatoznak a legények, lányok:
Nevet a hegedű, a czimbalom kaczag,
Ropogós táncz után nótára gyűjtanak.

* Mutatvány a «Bokrétá»-ból.

Egyszer csak felkel az öreg honvéd — Ádám.
Megmozdul a kontrás a kemeneze hátán.
A legények, lányok koszorúba állnak,
Ő meg szemével int az ötszál cigánynak
S belépnek a körbe, búsan muzsikálják
Az Ádám nótáját: a Kossuth nótáját!

Öreg, ifjú danol, a cigány csak húzza . . .
Ha egyszer elvégzik, elől kezdik újra!
Ádám csak hallgatja . . . repíti a lelkét —
Száz esztendőt végig jár, mielőtt betelnék;
Isaszeg, Vizakna, Nagysarló, — Világos . . .
Kicsordul a könye . . . valakit megátkoz.

Az a keserű köny a nótának vége.
Leül Balogh Ádám násznagyi helyére.
De az a fájo köny ott ragyog szemében . . .
Majd mosolyog ajka keserű gúnyképen.
Sokáig nem bírja, hazafelé ballag —
Még egy Kossuth-nótát! aztán vigadhatnak!

Három harangszóval búsan esendítenek.
Nem kérni senki a faluban, hogy kinek?
Öreg, ifjú ajkán bús halottas ének . . .
A temető kertbe koporsót kísérnek.
Ott a falu népe, minden ember gyászol,
Könyek közt búcsúznak az öreg Ádámától!

A deszkakoporsót leteszik a sirba.
Nincs csak egy ember is, ki nem fakad sirva.
Kántor elénekli, pap elprédikálja,
A nép búsan rákezd a Kossuth-nótára!
. . . Nem kérni senki, hogy ki mondta, ki kezdte?
Tán az öreg honvéd köztük járó lelke?

Gyökössy Endre.

AZ IBOLYÁRÓL.

A kikelet epedve várt hirnöke aggódva integet
a tavaszi verőfény biztató ragyogása elé: kétsé-
gek támadnak virág-lelkében. Szendén meghajló
kedves alakja kérdezni látszik, vajjon az ígért
boldogság mind megvalósul-e s hogy nem éri-e
keserű csalódás a tavasz ölen mosolygó kikelet
biztató szavára felébredt virágéletet? Félénken
reménykedik . . . Ám, az erdő halás gyermeke,
az ősz fuvalmát is megfogja érezni s eljő majd a
válaszért. A pusztuló élet temetésére fonódó ősz
virágok koszorújába hulló sárgult levelek hírül
hozzák majd neki is, hogy: az élet tavaszán re-
mélt boldogságból ép oly kevés válik valóra, mint
a mennyivel az ő bokrának virág-disze is keve-

sebb őszkor, mint a mennyi tavasszal . . . Az
ibolya tavaszkor a folyton aggódó édes életöröm,
őszszel pedig a szomorúság és a mulandóság jel-
képe.

Rajongva dicséri a költő: «Glóriás tavaszi ág-
nak! . . .», «Igazatnak . . .», «Szelíd leányka ál-
mából felszálló álmódott illat»-nak nevezi.

Annyira rajong Schiller ezért a virágért, hogy
az év első szál ibolyája a legdrágább babérnál is
többet ér neki. A hitrege szerint a föld első ibo-
lyái a tavasz Istennőjének lépte-nyomán nyil-

ibolya születését az istenek életével hozza kap-
csolatba: Apolló megakarja ölelni az aranyalmá-
val játszó Heszperidát, ám Zeusz közbelép s Atlasz
legkedvesebb leányát ibolyává varázsolja, ki is há-
lából pompás illatot bocsát az ég felé. A rómaiak
hitregéje sem feledkezik meg e kedves virágról,
Hérának köszönhetik — úgymond — az emberek
a föld első ibolyáját. Egyszer Ió szépsége annyira
elragadta Jupitert, hogy üzöbe vette, már-már el
is érte, mikor Héra soha nem látott drága illatú
virágot hintett férje elé és Jupitert elbűvölte.

SZÉKELYI LAJOS: Czinkotai országút.

Herder mondja, hogy: A világ teremtése
után a mérhetlen térségeket még csak fű bori-
totta. Ám, eljött az alázatosság tündére és elül-
tette a Föld első diszét, az ibolyát . . . A legenda
szerint összülőink örömkönnyei nyomán nyíltak
az első ibolyák, akkor, a mikor Gábor arkangyal
tudtára adta a bünbeesett embernek, hogy Meg-
váltót fog küldeni a világra.

Homér azzal akarja kedvessé tenni előttünk
Kalipszó szigetének szépségét, hogy a zöld rét
ibolyával van tele . . . Igen szerették a görögök
az ibolyát! Pallas Athene városában annyi volt,
hogy Athént «ibolyától illatozó», «ibolyától koszo-
rúzott» városnak mondták. Hitregük az első

Egyszer egy ifjú levente — így szól a nép-
rege — kigúnyolta a szellemet. Fellázadnak a
gúnyra a Démonok s földet rázó robaj között az
ifjúra törnek. Elsülyeszti várával együtt, ám a
kastély legféltettebb kincse, a levente szemefénye,
imádott kedvese, nem jut a föld alá. «A Démo-
nok hatalma az ártatlannal szemben megtörik.»
Mit ér azonban a lánykának élete? Elszakadt
attól, a kit szeretett. Siránkozva, elhagyatva bo-
lyong. Vesztett boldogsága felett keservesen zo-
kog. Megszánja az erdő jötevő tündére s boldogan
illatozó ibolyává varázsolja a kedvesétől megfosz-
tott leányt. Az idő végtelene felé egyik év a má-
sik után siet. Épen a századik tavaszt köszöntik

a kedves ibolyabokor illatos virágai, mire felszabadul az elátkozott kastély. Mély álmából felébred a lovag... csillapíthatlan vágy szállja meg: kedvesére gondol, kedvesével álmodott! Ám, nem találja őt sehol... Egy virágos rét ölen kétségbeesve roskad össze: visszavágyik — vissza, az örökálm hazájába... Egyszerre azonban megszűnik minden bánata: képzelhetlen bűvös illat kelti fel. Egy kis virág magához inti őt. Az ifjú ráborul s boldogan csókolja fel kedvesét.

Tompá egy megtévedt kis ibolyáról regél:

«Szép tavasz estén a kis ibolya
Irigylő gondolatokkal átfutott
Szegefűt, violát, rózsát s liliomot...»

s sorsa felett imígy panaszkodott:

«Ah én boldogtalan kicsiny virág!
Ki élek búsan, észrevétlenül...»

Addig-addig sóhajtozik az elégtelen kis virág, mígnem megszánja és elringatja őt az enyhe tavaszi szellő: álmában vadrózsa lesz belőle, majd ismét egy sugár szilfára felfutó hajnal-kának képzelet magát, végül pedig fehér liliommá változik. A rózsát zápor éri és összetépi levelét, a szilfát villám sújtja: a szegény hajnalka fonnyadva ég, a liliomot pedig a gyermeke után kesergő anya szakítja le. Koporsóba kerül, melynek fedele már-már örökre lezárul virág s leány felett, mikor a kis ibolya álmából felriadva, környezetéhez ekként könyörög:

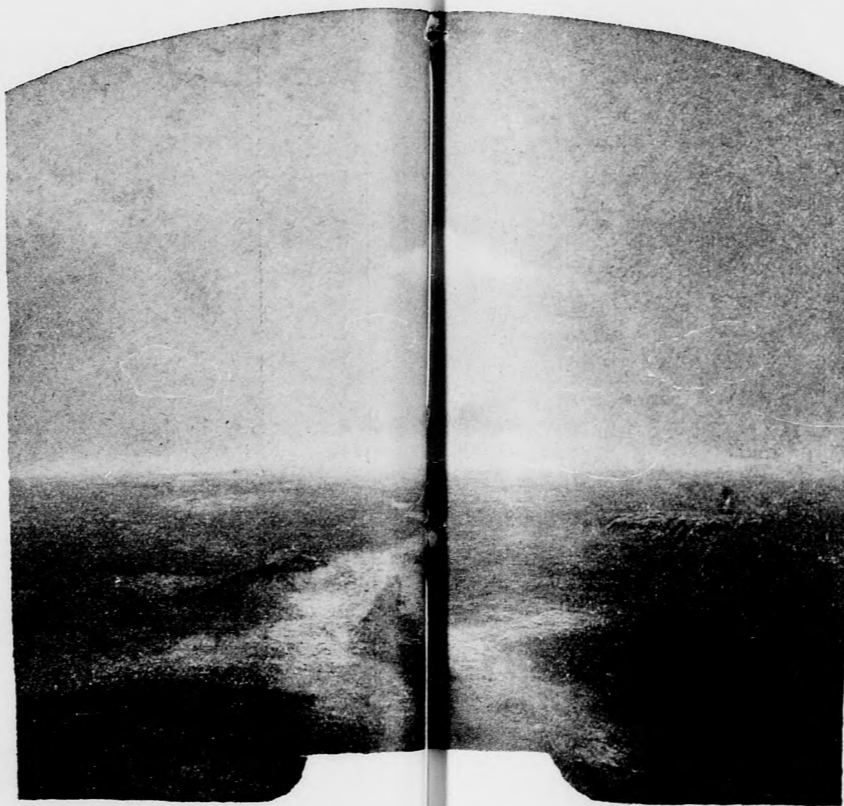
«Fedezz el lágy fű s leveles bokor...
Ne legyek én rózsza vagy liliom...
Legyek illatos szerény ibolya.»

Jobb élni észrevétlenül!

Valamennyien vágyódunk a kikelet ölére siető kedves ibolya szívet-lelket boldogító drága illata után... Még a troubadourok idejében is szerepe jut: 1324-ben toulousei trouveur-ök költői pályázatán a díj egy arany ibolya volt. Mert: «illő, hogy a győztes szerény legyen!»

Mohamed lelkesülve hirdeté, hogy: «Az ibolya oly magasan áll más virágok felett, mint izlam-vallás a többi vallások felett!» — Mikor a boldogtalan Mária Antoinette-t vépadra hurcolta az ordító tömeg, egy kegyes szív ibolya-csokrot dobott ölébe és a kis csokor a szerencsétlen királynét eme gyötrelmes pillanatban mosolyra

deríté... mire gondolhatott!? Férjét lefejezték, édes gyermekét kiragadták karjai közül, oly durván, oly kegyetlenül bántak vele, hogy fájdalmában megöszült s mikor vépadra vitték, az utolsó pillanatok rettenetesei között mosolyra deríté és lelki megnyugvást nyújtott neki egy csokor ibolya égből szabadult illata. — I. Napoleon sokat megsiratott Josephinja is igen szerette az ibolyát. Midőn az elbűvölt hadvezér a szeretett nő előtt meghódolt, legkedvesebb virágját — az ibolyát —

RÉVÉSZ: AZ ALFÖLD.

vitte neki. Minden tavaszkor Josephiné volt az első ibolya-csokor. Egyszer alig szivta a bokréta édes illatát, kihullott az kezéből, mert — mint mondá — érzi, hogy a virágjának halott-szaga van. Ezek voltak férjétől az utolsó ibolyák. Sorsa örökre meg volt pecsételve; hasztalan volt ezután minden fáradozása és esdeklése, még az Elba szigeti szomorú napokat sem oszthatta meg férjével. — III. Napoleon életébe is belejátszott a kedves ibolya. Mikor Eugeniát először meglátta, friss ibolya-csokor ékesítette a gyönyörű nő fejét. Bécs történetében is szerepe jutott a középkorban a kis ibolyának: az első ibolya kinyílásáról jelen-

tést kellett tenni a hercegnek, ki azután csatlósai, hívei és a lakosság színe-java kíséretében kilovagolt arra a helyre, a hol a hirmondók az első ibolyát kinyilni látták, a kegyúr leszakította a virágot és elismerése jeléül a város legszebb leányának adta.

A botanikusok 250-féle válfaját ismerik az ibolyának, legismertebb közöttük az *árvácska*, mely a műkertészet hatása alatt az ibolyával való rokonságát már-már teljesen elvesztette.

ibolya finom illatát magába szívni: úgy tűnik fel, mintha a természet maga is féltve őrizné eme drága kincsét, olyan, mintha saját művétől elbájolva, sokszorosítani kívánta volna eme varázsszagot: felleljük az *Iris florentina L.* gyökerében, mely ibolya-gyökér neve alatt a szenvedő emberiség szolgálatára áll. Az ibolya-illattal bíró virágok sorozatából megemlítem még a sárga violát, mely a középkori várak kertjeiből ma már a szegény polgár-ember ablakába vándorolt.

De mintha játszi kedvében volna a természet: e pompás illattal a növényvilág legsalsóbb rétegébe, az ibolya-mohához is leszáll, ibolyaillatot ad neki, sőt még a kövek is megkapják a mohaillatot (ibolya-kövek).

Míg tavasz lesz a földön, az ibolya meg fogja tartani a virágok fölötti szelid uralmát, az emberek mindig örömmel fogják üdvözölni: akár a tavasz születését hirdeti akár az ősz siratja el. *Kredits Ferencz.*

Hirlapírás az ókorban.

Általánosan elterjedt nézet az, hogy az ujság, az emberi gondolatok s a világ eseményeinek villámgyors hírnökei a legújabb kor gyermekei.

Tévedés!

Sok századdal előbb, hogysen Gutenberg először állította csatarendbe a művelődés apró s mégis hatalmas ólomkatonáit, már a régi rómaiak ismerték az ujságot s nemesak a császárság korában, de már a város alapítására következő években is.

Számbavéve Róma világhuralmát, ezen nem is lehet csodálkoznunk. Róma politikája kezdettől fogva az volt, hogy a nagyratörést ébren tartsa polgáraiban s hogy ezt a polgárságot egyazon vágyak kapesával fűzze össze. A Rómában nyilvánosan szereplők tekintélye, hatalma a kolóniak s így az idegen népek együttes bizalmától függött. Ez az, hogy a hírt messzire röpitő ujságok eszméje megfogamzott és testet is öltött, hogy a római birodalom óriási testének messzeeső tagjait közelebb hozza egymáshoz.

A tekintélyes és magas rangú férfiak voltak az elsők, a kik messzi provinciákba költözve, hogy az örök Urbs életéről értesüljenek, íródiákjaikkal

Egy másik ibolya-faj a *kalmus* virág vagy kalmus ibolya, «a földben rejlő kincsek varázsszeseje». — Rajna vidéke és Belgium úgynevezett Kalmus-dombjai e virágok díszében pompáznak s azt hirdetik, hogy földjünkben sok érez rejlik.

Nem búszúthatom el az ibolyától a nélkül, hogy a kelyhéből felszálló kellemes illatról meg ne emlékezzem. Az ibolya minden virág között a legelső helyet foglalja el... s illata is régi idők-től napjainkig a legkedveltebbek egyike. Gyárak létesültek, melyek évenként sok ezer mázsa ibolya virágot szorítanak sajtóba s változtatnak illatszerré. — Ám nemesak az ember iparkodik az

Róma eseményeiről krónikaszerű naplót, kezdetleges hírlapi tudósításokat küldettek maguknak.

Cicero idejéből való az első ujságíró, a kinek nevét is tudjuk. *Coelius Rufus* volt, plebejusi családból származott. Ügyes tollú, de felületes ember volt. Elveire nézve Catilina párti. Ő volt Ciceronak szicíliai proconsulsága alatt irodalmi és politikai levelezője. Az ő pergament lapjai már *cúmmel* írva kerültek ki stílusa alól. «Városi események nyilvántartója»-nak czimezte.

Ez a senatus ülésein kívül a magistrátus edictumait, a forumon elhangzott beszédeket hozta s ezenfelül városi mende-mondákat *Fabulas et rumores* cím alatt. Hátramaradt írásaiából kiderül, hogy ujságjából több példányt Ázsiába is küldött az ott levő provinciák vezetőinek.

Azt mondták róla, hogy gladiator híreit, a bírósági tárgyalásokról írottakat és színházi anekdotáit, szóval mindama hírt, a melyek ma is kedves olvasmányai a hírlapolvasóknak, bizonyos *Ehrestos* nevű ember tudósításaiából írta ki.

Ezeknek az érdekes ujságoknak az ideje lejárt a császárság korában, de csak azért, hogy a kormány lapjainak adjanak helyet. *Julius Caesar* alapította népszerűségének emelésére az első *kormány ujságot*. E lapnak nem volt állandó czíme, hanem tartalmához mérten *Acta diurna* (Napi események), *Acta populi* (A nép eseményei), *Acta urbis* (A város eseményei) és sokszor csak *Acta* (Események) czímmel jelent meg. A hivatalos részen kívül a nap összes eseményéről beszámoltak ezek a klasszikus ujságok, akár csak a mai lapok. De hogy főképp *Julius Caesar* tömjénezésére íródtak, azt a történelem is megerősíti. 790-ben a város alapítása után — úgymond a történetírás — az ACTÁ-ban azt a hírt közölte *Julius Caesar*, hogy a *Lupercaliák* ünnepén neki felajánlott koronát visszautasította, mert többre becsüli a *Caesar* nevet, mint a *királyi* czímet.

A császárság korában aztán gyöngye császárok tömjénezésére gomba módra elszaporodtak az ilyen hirmondó lapok s ekkor fejlődött ki a cenzúra is, mert mindent, a mi e lapokban napvilágot látott, előbb a hatalmasok megrostálták.

Petronius, e kor éles tollú szatirikusa, ki is gúnyolta ezeket a kis emberi hiúságokat szolgáló lapokat s az ő humoros lapjai voltak a mai éleztapok ősei. S ezeket a lapokat szétküldték a birodalom minden részébe. Például *Cicero* ázsiai prokonzulsága alatt is napról-napra olvasta *Curio* néptribun Rómában tartott beszédeit s hasonlóképpen a provinciákból is jártak rendes lapok az

örök-városba, messzi tartományok eseményeiről adva hírt.

A lapokat az *actuariusok* és *notariusok* állították össze. Az előbbieket valóságos hírlaptudósítók voltak, a kiket a beszerzett hírek arányában díjaztak. Az első példányokat a forumon *in albo* feszítették ki. Ott olvasta el a nép, ott másolták le, hogy szétröptessék a szélrózsa minden irányában.

Utolsó említés e Krisztus előtti ujságokról *Probus* császár krónikásának, *Noviscus*nak írásában van s valószínű, hogy a császárságnak Konstantinápolyba helyezésekor az ujságintézmény megszűnt.

Szóval, a mit mi szeretünk a legújabb kor vívmányainak tartani, azt a régi rómaiak kezdetleges formában ugyan, de már ismerték.

Mindössze az a különbség, hogy a régi világ híreit nem hatalmas gépek nyomták villámgyorsasággal s nem a gőz röpitette a világ minden tájára, hanem könnyű stílus karczolta viasztáblákra, erős pergamentre és kampós orrú evezős bárkák vitték három világrészbe.

S az örök-várostól elszakadt *civis romanus* az otthon tűzhelyéről hozott tűz lángjánál megilletődve olvasta az *Urbs* híreit s olvasásuk közben vissza vágyott lelke a porticusok alá a forum márvány koczkáira, a szöke *Tiberis* mellé a hét-halom ölébe.

Palásthy Marcell.

A CZETVADÁSZOK.

Irta Verne Gyula. Fordította Zsigány Árpád. 3

S hogy csakugyan el ne szalaszszanak egyet se, *Bourcart* kapitány mindjárt a második héten kiszabta az őrséget a legénységre: két ember folyton örködött az árboczokon és szakadatlanul vizsgálta a szemhatárt. Fölszerelték a csónakokat is, hogy alkalomadtán, az első jeladásra, rögtön leereszthessék és üldözhessek rajtuk a ceteket.

E közben kiértek a *La Manche*-csatornából s a kapitány nyugat felé fordította a hajó orrát, hogy megkerüljék az *Ouessant*-fokot. Ez volt Franciaország legszélső pontja, a melyet *Bourcart* kapitány és *Filhiol* orvos vágyódva néztek, a míg csak le nem tűnt a szemhatárról.

— A viszontlátásra! — kiáltott föl a kapitány.

— A viszontlátásra! — ismételte *Filhiol* orvos is.

De mindjárt aztán szorongva kérdezte magában: — A viszontlátásra?... de mikor?... Talán csak évek múlva, — vagy... soha!

A szél állandóan éjszak-keletről fúj, s egyenesen az *Ortegal*-fok felé, *Spanyolország* éjszak-

nyugati partjának hajtotta a hajót. A tisztek mind jó kedvűek voltak, s esténként, ebéd után élénken társalogtak a hajó kis szalonjában.

— Én ugyan nem panaszkodom, — kiáltott föl *Bourcart* kapitány elégedetten: — csak így tartson az idő!

— Pedig legalább két héttel megkéstünk az orvos miatt, — jegyezte meg *Heurtaux*, a második kapitány.

— Oh, nem csak én miattam! — védekezett

Filhiol orvos: — hisz kádárjuk sem volt... arra pedig jobban szükségük van, mint én reám!

— Ez már igaz, — hagyta helyben *Allotte* hadnagy: — de itt is csak ön az érdem, orvos; mert ön szerzte nekünk *Cabidoulin* mestert is.

— Én még most is csodálkozom, hogy *Cabidoulin* mester rászánta magát erre az utazásra, — szölt most *Coquebert* hadnagy. — Tudom, hogy több hajó fölszólította őt: de *Cabidoulin* mester hallani sem akart az utazásról. Azt mondogatta, hogy ő már csak *Havre* utcain fog lavirozni, míg eljön érte a halál... Ez volt a kedvencz szavajárása.

— Már most mindegy, — felelte

Bourcart kapitány: — a fő az, hogy itt van a hajón... Elég bajunk volt vele, úgy-e, kedves orvos, míg rávehettük, hogy beszegődjék hozzánk... Azt mondta, hogy megúnta a hajózást, hogy addig jár a korsó a kútra, míg eltörik... Hisz önök is tudják már a jó ember litániáját!... S végül még azzal is dicsekedett, hogy ő már mindent látott és tapasztalt, a mit a tengeren látni és tapasztalni lehet.

— Na, ez ugyan túlságos hivalkodás! — vágott közbe *Allotte* hadnagy: — a tenger oly végtelen, oly csodás, hogy az ember sohasem tudhatja, mi vár rá holnap!

— Ez már igaz! — hagyta helyben *Bourcart* kapitány. — De hát mi nem félünk a holnaptól, mert a *Saint-Enoch* oly kipróbált hajó, hogy minden veszélyrel megdaczol.

Majd szivarra gyújtva, folytatta:

— A fő az, hogy elég cetet találjunk útunkban és színültig megtölthessük a *Saint-Enoch* összes hordait halzsírral. A többi aztán magától jön, ha az Isten is segít!

— Úgy van! — helyeselték a tisztek és *Filhiol*

orvos... Sőt talán maga *Cabidoulin* *János Mária* is igent bólintott volna rá, oly lelkesülten és mély meggyőződéssel beszélt a kapitány.

Az utazás kedvező és kellemes volt. A *Saint-Enoch*, mekerülvén az *Ortegal*-fokot, egyenesen *Madeirának* tartott, mert az *Azori* és *Kanariszigetek* közt akart keresztül vágni az óceánnon.

Mindenki elégedett volt a hajón, csak a tisztek csodálkoztak kissé, hogy mind eddig egyetlen egy bálnát sem vehettek üldözőbe. Láttak ugyan egyet-kettőt, de ezek oly roppant messzire bukkantak föl a hajótól, hogy üldözésükre gondolni sem lehetett. Sokkal okosabb volt egyenesen tovább folytatni az utat azok

felé a tengerek felé, a hol gyakoribb a cet, mint például *Uj-Zeeland* környékén, vagy a *Csöndes-tenger* éjszaki részeiben.

Európa kikötőiből két, körülbelül egyforma hosszú úton lehet eljutni a *Csöndes-óceán*ba: vagy a *Jóreménység-fok*át, *Afrika* legdélibb csücsát, vagy a *Horn-fok*ot, *Dél-Amerika* végső pontját, kell megkerülni. A *Horn-fok* megkerülése azonban föltötte veszedelmes, mert ezen a tájon örökös viharok dühöngenek, s csak a gőzöskék könnyű megtalálni és követni a *Magellon-csatorna* kanyargós útját, melynek sziklái, zá-

MAJD SZIVARRA GYÚJTVA, FOLYTATTA...

tonyai folytonos veszedelemmel fenyegetik a vitorlásokat.

Ezért sokkal kényelmesebb és biztosabb megkerülni a Jóreménység-fokot, átszeli az Indiai-óceánt és a Déli-tengert, a hol az ausztráliai partok számos kikötője befogadhatja az esetleg veszélyben forgó hajót.

Ezt az utat választotta Bourcart kapitány is; s mihelyt túl volt a Zöldfoki-szigeteken, rögtön Ascension-, s ezt elhagyva, Szent-Ilona-sziget felé tartott. A tenger «népes» volt ebben az év-szakban: alig múlt el nap, hogy a *Saint-Enoch* ne találkozott volna egy-két, sőt több hajóval is; de Bourcart kapitány, mivel nagyon sietett és semmi újságot sem tudott, legfőlebb csak a franczia lobogót húzatta föl a hátsó árbocra s e száraz köszöntés után tovább folytatta útját.

Az örök éjjel-nappal az árbócokon voltak és vizsgálták a szemhatárt: de hiába! A bálnák csak nem mutatkoztak: bizonyára pár száz mérfölddel lejjebb délnek tanyáztak, a Jóreménységfokon túl.

— Vigye a patvar, kapitány! — dörmögött néha Cabidoulin János Mária boszúsan: — kár volt engem fölvennie a hajóra, hisz nincsen semmi dolgom...

— Majd lesz!... majd lesz! — biztatta őt a kapitány.

— Mäskor tízével-huszával bukdácsoltak a cetek ezen a vidéken, — folytatta a kádár, fejét csóválva: — most pedig...

Ebben igaza volt. Valamikor a cetek, bálnák és busaszöketők szinte egymást érték az Atlanti-óceán e részeiben, de az ember oly hevesen üldözte, pusztította a nagy tengeri emlősöket, hogy számuk fölötté megfogytak, s az állatok dél felé, csöndesebb vidékre vonultak.

A *Saint-Enoch* örei ugyan láttak egy-két bálnát, s az egyik egész közel bukkant föl a hajó mellett: de épen ez volt a baj, mert megpillantván a hajót, legott ismét a víz alá bukkott, s aztán nem is látták többé. E roppant állatok ugyanis igen gyorsan úsznak s nagy utakat tudnak tenni a víz alatt mielőtt ismét fölbuknának lélekzetet venni.

December közepe táján a *Saint-Enoch* elérkezett a Jóreménység-fokhoz. Bourcart kapitány máskor mindig meg szokott állni pár napra Fokvárosban, de most nagyon sietett, s mivel különben sem volt szüksége semmire, csak megkerülte a fokot és tovább vitorlázott.

Diaz Bertalan, a ki először jutott el idáig, nem hiába nevezte el ezt a fokot a «Viharok fokának»; az év nagyobb részében heves orkánok korbácsolják föl a tengert itten, s a viharból a *Saint-Enochnak* is kijutott. Három napig verte a szél és az eső, s a tenger háborgása csak akkor kezdett szünni valamicskét, mikor a hajó megvonult az Amszterdam- és Szent-Pál szigetek mögött.

A vitorlákat kereszthe feszítették egymással, úgy hogy a hajó meglehetősen mozdulatlanul ringott a vizen és Heurtaux kapitány meg Allotte hadnagy csónakra szálltak s a partra mentek

halászni. Estére kelve bő zsákmánnyal tértek baza, mert több napra való igen jóízű halat fogtak.

Másnap tovább mentek, s a kedvező szél naponként hetven-nyolcvan mérfölddel hajtotta őket céljuk felé, úgy hogy február 15-ikén reggel már megpillantották Uj-Zeeland déli csücskét.

III.

Uj-Zeeland keleti partja mentén.

A cetvadászok körülbelül harmincz esztendő óta üzik mesterségüket Uj-Zeeland partjai mentén, és pedig igen jó eredménnyel. Ez idő szerint talán csak a Csöndes-óceánban van több cet, mint ott: s az egyetlen baj csak az, hogy a cetek nagyon szétszórtan élnek és fölötté óvatosak, úgy hogy a hajók nehezen férhetnek közelükbe.

— Ha a szerenese kedvez, — magyarázta Bourcart kapitány Filhiol orvosnak, — pár hét alatt is megtölthetnök halzsírral minden hordónkat. Csakhogy ehhez állandó szép idő is kellene: itt pedig majd mindennap érhetünk vihart.

— De legalább vannak itt kikötők a közelben, a hová bemenekülhetünk a vihar elől?

— Persze, hogy vannak kedves doktor; csak-hogy a bálnák neza jönnek ám utánunk a kikötőbe! — nevetett a kapitány.

— S most egyelőre nem pihenünk meg sehoh? — tudakolta az orvos.

— De igen; mindjárt holnap horgonyt vetünk Akaroában: ez a legközelebbi és legbiztosabb rév, a hová bármikor bemenekülhetünk, ha a vihar hajt bennünket.

Február 17-ikén a *Saint-Enoch* valóban be is fordult abba a kanyargós, magas domboktól szegélyezett tengerágra, mely az akaroai kikötőbe vezet. A parton itt-ott majorokat lehetett látni s a dombok lejtőin tehének, ökrök legelésztek. Valamivel déli tizenkét óra előtt a hajó megállt és horgonyt vetett szemben egy kis pusztaszigettel, mely az öböl közepén emelkedett.

Akaroa a Banks-félszigeten, az öböl jobb partján épült, s ebben az időben még csak kisebb falucska volt. Három nemzet: az angolok, a francziák és a németek alapítottak ott gyarmatokat, míg a szemben fekvő balparton, melyet lépcsősen emelkedő hegyek szegélyeztek, a bensülött maorik laktak, függetlenül bár, de mégis az angolok főnhatósága alatt.

Bourcart kapitány pótolta a hiányt, a mi hajója készleteiben mutatkozott. Élelmi szereket, fát, édes vizet vásárolt és hordatott a hajóra, magának pedig dohányt vett egy angol hajón, mivel már ez is fogytán volt. Aztán megengedte a legénységnek, hogy kimehessen a partra, a városba, szétnézni. Ez ugyan kissé kockázatos dolog volt, mert Uj-Zeelandban gyakori, hogy a hajók legénysége megszökik, mivel nagyon drágán megfizetik a munkást: — de Bourcart kapitány jól ismerte az embereit és bizott bennük. Nem is csalakozott, mert mind egy szálig pontosan visszajöttek a hajóra. (Folyt. köv.)

Arany János lakása Geszten.

Az 50-es években Arany János a borosjenői Tisza-családhoz került és a serdülő két Tisza fiúnak: Lajosnak (a későbbi gróf) és Domokosnak lett a házi tanítója. A geszti parkban volt egy kis házacskó, ebben lakott Arany János. A gondos anya Domokos mellé Arany Jánost kérte fei a költészetben vezetőül. Arany a legnagyobb készséggel eleget tett e kívánságnak és Domokost bevezette a költészettanba és szárnypróbálgatásai

erdőt állítja elénk a maga teljes szomorúságában. A fák között futkosó kis patak tiszta vize is zavaros lett a hulldogáló sárga levelektől és a letört galyaktól. A füvet sem lehet látni, csak a pusztasivár földet. Mindenütt az enyészett szomorú képe.

Szlányi Lajos képe Czinkota egy részét mutatja be. Elöl mocsaras patakot, hátul pedig kőhidat és egy kis erdőrésztletet látunk. Az egész tájat már az esti szürkület borítja és a búcsusok is haza igyekeznek már falujukba, hogy még az éj beállta előtt otthon lehessenek. A szép képen

NEOGRÁDY ANTAL: Ősz-utó.

felett itéletet is mondott, melyek igen nagy hasznára váltak az ifjú Tiszának. De a jóakaró útmutatás nem sokáig tartott, mert az ifjú betegeskedni kezdett és életét Egyiptom földjének örökös nyara sem menthette meg. Néhány versét az édes anya kérelmére Arany rendezte sajtó alá.

KÉPEINKHEZ.

A műcsarnok nemzetközi kiállításából három magyar művet mutatunk be mai számunkban olvasóinknak: két tájképet és egy életképet. A tájképek: Neogrady Antal «Ősz-utó»-ja és Szlányi Lajos «Czinkotai országút»-ja. Az «Ősz-utó» a hervadó

Szlányi ismert tehetsége teljesen érvényre jut. Az életképek közt úgy nagyságával, mint művészi kidolgozásával első sorban Révész Imre műve tűnik ki. Hármasképének «Az alföld» a címe. Középen nagy alföld, legelő nyájjal, a pusztas hangulatával, vándorló felhőkkel. Az egyik oldalképen egy parasztlányt látunk, ki a mezőre megy, hogy ott munkálkodjék; a másik oldalképen pedig esti szürkületben a tűz körül három pusztasember üldögél, talán ép vacsorához látnak. A csöndes levegőben egyenesen száll fel a füst a magas égbolt felé. Révész e munkája igen szépen allegorizálja a nap szakaszait: reggelt, délt és estét.

Mind a három munkán meglátszik, hogy tehetséges festők jeles alkotása.

LOTZ FALFESTMÉNYEI.

Lotz Károly művei közül első helyen állanak az akadémiában levő falfestményei, melyek nem csak a nagy művészlől, hanem a jeles történetbúvárról is tanúskodnak. A hármaskép közepén *Szt István* fegyvertelen ösz alakja áll, fején a pápától küldött szent koronával, királyi méltóságának teljében. Jobbjával odanyújtja atyái és királyi intelmeit fiának, Imrének. Az ifjú fölé *Szt Gellért* hajlik, teljes főpapi ornatásban. E csoportozatot kiegészítik *Walter*, *Henrik*, *Hartvik* püspök és más egyházi férfiak alakjai.

A baloldali képen *Kálmán* király a központ. Lotz erőteljes férfiút mutat be nekünk, önérzetes magatartással, a királyi tekintélyt megadó minden vonással. Éppen felmentő ítéletet hirdet ki a lába elé borult nőnek, kit boszorkánysággal vádoltak. A hóhér baljában faklyát tart, melylyel az elitélre váró máglyát akarja meggyújtani. Az eltűnő pogánykor végső vergődésének művészi jelképe e mű.

A jobboldali kép *Nagy Lajos* korát ábrázolja. A király délezzel alakja a kompozíció közép-pontja. A háttérben *Szt László* szobra domborodik ki, a csarnok egyik fülkéjében pedig egy olasz festő fáradozik egy képen. A kép jobboldalán régi krónikairóink állanak egy őszszakálú főpap, talán *Anonymus* köré csoportosulva. Ott látjuk spalatói *Tamást* és *Thuróczyt* is. Feszült figyelemmel hallgatják a néphagyomány szavát.

Ezzel vázoltuk legalább főbb vonásaiban Lotz festményét, mely az akadémia nagytermében foglal helyet. E hármasképet mai számunkban be is mutatjuk olvasóinknak.

KÉT DIÁK LEVELEZÉSE.

Április 14.

Kedves barátom, Imre,

rendkívül örvendek, hogy a függő kérdés megoldatott. Most már megmerem vallani, hogy igenis van részem benne, igenis én akartam ezt s neked nem szabad e miatt apprehendálnod. A papám minden hónapban százötven forint segélyt oszt ki a távolabbi s gyakran a közelebbi rokonok között is, a kik tömérdek levelet írnak. Mindenki panaszkodik, mindenki támogatást kér a gazdag rokontól. Én közülök senkit sem ismerek. A papa jószívű ember, küld pénzt. Legfeljebb azt mondja, mikor egy-egy rokoni levelet kap: «A pontos időben kopogtat be!» Ezt én tudom és látom. Azt is

tudom, hogy te mit tettél érettem, azt is láttam, hogy a te mamádnak gyöngék a lábai s azt is tudom, hogy másfél órányira töletek van egy jótékony meleg fürdő. A nyáron el fog oda menni az édes anyád — s punktum. Az ügy le van tárgyalva s erre többé visszatérni nem szabad.

Tegnap volt az első *értekezletünk* a kollégákkal. Tulajdonképpen titkos jellegű, nem volna szabad erről neked szólanom. Nem is szólok. Az írásbeliek jövő hónap huszadika körül kezdődnek. Izzadni fogunk, Imre! A kollégák előtt nem mutatom, mióta az a bizonyos összekocczanásom volt, de előtted miért titkolnám: *rettenetesen drukkolok*. Mi volt eddigelé a magánvizsgálat? Egy napi hecchez. Az instruktorral elmentünk a nagy épületbe. Én sétáltam a folyosón s a mellett elhaladó tanárokat egy cseppet sem láttam félelmeseknek, sőt igen jóakaróknak. Aztán bevitték az egyik szertárba vagy tanár-szobába, kiadták a tézist — dolgoztam. Nagyon siettem, hogy minél előbb künn legyek az utczán. Az instruktorom rendre járta nagy szívszorogással a tanár urakat s délben már hallottam, mikor újságolta a papának, hogy az írásbeliek sikerültek, délután lesz a szóbeli.

Nem ment fényesen. Egyikből tudtam valamit, a másikkól is valamicskét. Nem is kérdeztek sokáig. A matematika professzora rendesen azzal eresztett el: «Jövő évre többet kell tanulni, mert különben nem fogom átérteszteni!»

Ez volt a mult, — melyre most irigykedve gondolok vissza. A történelmi kérdéseket naponta *eszem*. Nehéz eledel, de hát meg kell lenni. Svádám elég jó van, csak olyan tételt kapjak, a hol a svádának hasznát vehetem. A kérdések szépek, de nagyon nehezek. Szép az, hogy *áttekintés, történelmi fejlődés*, de mikor századokról van szó! No de nem panaszkodom. Kérdezd meg az ébresztő órától, hogy van-e reá szükségem?

Már fel tudok kelni, . . . körmömre égett a dolog s azonkívül néha mulatságosnak is tartom. Csak a latin dolgozatokkal vagyok megakadva. A kisebb mondatokat még csak megcsinálom, de mikor egy-egy hosszú, összetett mondat mered reám: azt sem tudom, hol kezdjek hozzá. Szép dolog a *rendbe szedés*, de hát azt is meg kell valahol kezdeni. A professzor erősen szereti a *ciceroi* nyelvet, no az enyémben a legnagyobb fokú jóakarattal sem találhatja meg. Én a mondatot mindjárt az elejéről kezdem fordítani. A kötőszavak boszantanak, mert tudom, hogy mindeniknek valami extra kívánsága van. Leg-

több közülök szereti a conjunctívust — de a grammatica! Okvetetlenül át kell vennem a mondatant még egyszer.

A mire te olyan buzgóan oktattál, hogy minden törekvés fokozódásához némi sikerre van szükség, most magamon tapasztaltam. Kezdek *látni és hallani*. Eddig mindent hittem, a mit láttam, de most jobban megnézem s úgy rémlik, hogy a hibát is megtalálom. Ritkán fordul elő, — de előfordul.

Az irodalomtörténet *kor-tábláit* összeállítottad már? Úgy hallottam, hogy nálunk is e szerint kérdeznék. Megpróbáltam, hogy műfajok szerint csináljak én is egy táblázatot, de sok lényegtelen keverhettem közbe mert iszonyú hosszú lett a lista. A *livára* még emlékszem. Erről épen husvét hétfőjén beszélgettünk a «Török vágás»-ban. Oh, milyen gyönyörű egy völgy. Hát még most milyen lehet. Tele van ibolyával, a bokrok kezdenek lombosodni. A vén villámsújtott fa tövében szavaltad el *Balassi Katona*-énekét, emlékszel?

Ebből a száraz üzleti levélből kiolvashatod, hogy a te Aladárod egyebet sem tesz, mint készülni *énni!* . . . Gází szavalja-e még Petőfi után szabadon:

Érett gyümölcs vagy Gáspár,
Lehullanod kell!

A házasságához gratulálok. Azzal is úgy fog járni, mint a cigaretta-fogadalommal. Mondd meg neki, hogy a könnyű dáko nem való a kezébe, mert kihagyja a ziczczereket! (Ehhez te nem értesz, Tojáss!)

Megyek magolni. Isten veled.

Aladár.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Április 11-dike a középiskolákban.

A *bonyhádi algimnázium* ifjúsága is megünnevelte április 11-dikét. A műsor a következő volt: Hymnus, énekelte az ifjúsági énekhar. Nemzeti dal, szavalta *Bokor Imre*, IV. o. t. Ünnepi beszéd, mondotta *Beke Andor*, gimn. tanár. Szózat, szavalta *Németh István* IV. o. t. Szózat, éneklé az ifjúsági énekhar.

A *pozsonyi ág. hitv. ev. lyceum* április 11-dikén méltóan rőtta le a kegyelet adóját. Törteli Lajos VII. o. t. szavalt, a műsor többi pontjai pedig alkalomszerű számok voltak.

A *sátoraljai helyi r. k. főgimnázium* «Kazinczy» önképzőköre április 11-dikén szép ünnepélyt tartott. Az ünnepélyt a zenekar «Hunyadi induló»-val kezdte meg, mely után *Jablonszky József* VIII. o. t. beszédet mondott. Szavaltak *Szilágyi S.* VIII. o. t. *Tompa Mihály* «A gólyához» című költeményét,

Grünwald VII. o. t. *Ráchel* sirmalmát. Az énekhar a «Király-himnusz»-t és *Petőfi* «Csatadal»-át énekelte, a zenekar pedig magyar nótákkal végezte be a szép műsort. Az ifj. ünnepély tiszta jövedelme 1500 korona volt.

A *pozsonyi kir. kath. főgimnázium* ifjúsági önképzőköre április 11-dikén ünnepélyt tartott. Az ünnepi beszédet *Uhlyarik Jenő* hittanár mondotta. A «Talpra magyar»-t az ifjúsági ének- és zenekar együttesen adta elő. Szavaltak: *Tischler*, *Terebessy*, *Horváth*. Végül az ifjúsági zenekar *Zimprich VIII.* o. t. vezetése alatt magyar nótákat adott elő.

A «Magyar Gyorsírók Egyesülete» április hó 20-dikán, vasárnap d. u. 4 órákor a kir. József-műegyetem olvasótermében ünneplő megalapításának negyedszázados évfordulóját. Az ünnepély műsora a következő: 1. Megnyitó beszéd: *Szabó József* igazgató. 2. Szellemidézés, írta *Szabó Zoltán*, szavalja *Sipkai Gyula* egyl. jegyző. 3. Ünnepi beszéd, tartja *Kováts János* István, a «Népszerű Gyorsíró» szerkesztője. 4. Búcsúszó: *Nagy Sándor*. 5. A «Magyar Gyorsírók Egyesületé»-nek története. Felolvasás, tartja *Tarján Géza* egyl. titkár. 6. Zárószó.

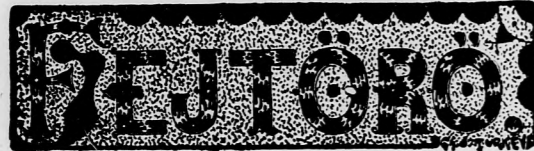
Önképzőköri tudósítás. A *pozsonyi ág. hitv. ev. lyceum* önképzőkörében *Törteli Lajos* VII. o. t. olvasva fel bírálatát *Friedrick N.* VII. o. t. «A létköri elektromosság tüneményeiről» cz. dolgozatáról. — A *nagykanizsai főgimnázium* gyakorló iskolája április hó 6 dikán *Arany János* emlékére díszgyűlést tartott a következő műsorral: *Arany János* emlékezete, szabadon előadta *Oláh István* VIII. o. t. *Epilogus Aranytól*. Szavalt *Löwi Miksa* VIII. o. t. *Arany* éleghiái. Felolvasa *Szabó Lajos* VII. o. t. A gyermek és a szívárvány. Felolvasa *Bartha József* VIII. o. t. — A *nagyváradai áll. főreáliskola* «*Arany János*» önképzőköre f. hó 5-dikén képzőgyűlést tartott a következő műsorral: «*Tetemrehívás*», *Arany Jánostól*. Szavalt *Kováts József* VII. o. t. «*Egy gondolat bánt engemet*», *Petőfitől*. Szavalt *Schlosser G.* VIII. o. t. «*A rab oroszlán*». *Petőfitől*. Szavalt *Gönczy I.* VII. o. t. Emlékbeszéd *Erzsébet királyné* fölött. Tartotta *Szamos I.* VIII. o. t. «*Judás*», *Váraditól*. Szavalt *Dulka Á.* VIII. o. t.

VEGYESEK.

Érdekes időpont. Érdekes jelenségnek leszünk f. hó 28-dikán tanúi, mint azt egy német lapban olvashatjuk. Ugyanis e nap délelőttjén 10 és 11 óra között, mikor a perczmutató a 29-dik perczről a 30-dikra megy, akkor telik le az első milliárd percz *Krisztus* születése óta.

A *hűségese macska*. Néhány évvel előbb — írja a «*Természet*» egyik olvasója — a lent írt két eset adta elő magát. Közele rokonom *Nagy-Károlyból* családjával *Szatmárba* huzcolkodott. A macskát is magukkal vitték. Három nap múlva az utóbbi *Szatmáron* levő új lakásukból eltűnt; rokonom ép akkor még megfordult *Nagy-Károlyban* levő volt lakásukban, a hol még új lakó nem volt, hanem nagy meglepetésére a macskájukat kiéhezve és a fáradtságtól a legnagyobb mértékben meggyötörve, ott találta az udvaron. — Én családommal oly házban laktam, a hol egy jó $\frac{3}{4}$ órányira lakó ember a portási teendővel volt megbízva. Annak az öreg macskánkat oda adtuk azon czélból, mert hozzánk szegődött egy fiatalabb, kedvesebb macska. Az ember elvitte a régit; másnap reggel ott volt a mi ajtónk előtt. Újonnan elvitte szákba

bekötve, másnap megint csak a régi házhoz jött a macska. Az ember most előbb megverte és újonnan elvitte a maga lakásába; másnap csak megint a régi házba került a macska. Mi onnan elköltözködtünk, de a macska csak ott maradt. — Most már ha tekintetbe vesszük, hogy előbbi esetben a macska 36 kilométer utat tett onnan, — még akkor vasút nem létezvén — a hová kocsin vitték, utóbbi esetben pedig nevezett állat oly utat tett, a mely nem egyenes irányban, hanem L betű szerinti utcákban és egy vasúti töltés által van elválasztva: oly jelenség előtt állunk, a melyet az ú. n. ösztön, úgy hiszem, kellőleg nem magyaráz meg.

Jelige: Fejtőrő az elme sportja.

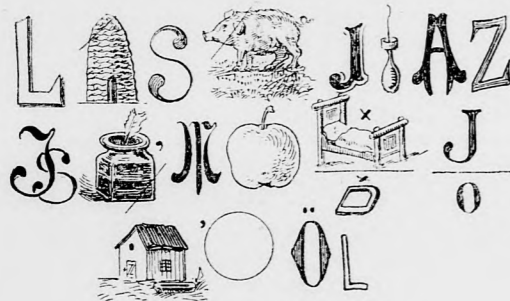
Számtani kérdés:

600 kg. terhet 6 munkás 1 óra alatt szállít el; 1 munkás 100 kg.-nál többet el nem bír. Mennyi idő szükséges ahhoz, hogy a 600 kg.-ot 3 munkás szállítsa el? (Rötzer F.)

Természetrizajzi kérdés:

Hogyan hívják azokat a legegyszerűbb állati lényeket, melyeket a tudósok egyik csoportja az állatok világába, a másik ellenben a növények világába sorol? Alakjokat folyton változtatják. Hol fordulnak elő? (Tóth K.)

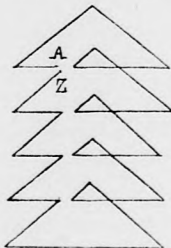
Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1902 április 27.

1. számban közölt fejtőrő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: Nyolczan voltak. Történelmi kérdés: Omár, meggyilkoltatott 644-ben. Vegytani kérdés: Nitrogliczerin. Négyszögképrejtvény:

Képrejtvény: Előítéletet nehezebb leküzdeni, mint egy csatát megnyerni.

Helyesen fejtették meg: Simonovánszky Ödön, László Pál, Prágyik Flóris, ifj. Barthonek Károly, Lőrincz Ferenc és Dezső, Ligeti Károly, Hettesfeimer Ernő, Wettin István, Csulak Elemér, Tóth Kálmán, Szabó Lajos, Glück László, Bauer Gyula, Persina Károly, Holländer Sándor, Van der Venne Arnold, Karczag Jenő, Csada Richárd, Baranyai Zoltán, Lechner Gedeon, Leopold Elemér, Mattyasovszky Lajos, Nerád Béla, Goldberger E., Tóth József, Prenoszil Béla, ifj. Mohai Lajos, Ferencz, Békés László, Prenoszil Béla, ifj. Mohai Lajos, Badiny Gyula, Danielisz Jenő, Holeczer Kálmán, Popper József, Boroviczeny Aladár, Feigler Ferencz, Balogh S. Lajos, Korn József és Márton, Lovik Ernő, Lövinger Vilmos és Hugó, Köszter Arthur, Hoensch Gusztáv, Auer Lajos, Weinberger József, Géczy Géza, Hercz János, Kuzma Albert, Brandstein Alfréd, kassai Pázmány-kör, Bloch Ernő, Nedelky Szilárd, Bernáth Sándor, Rosenberg Zsiga, Hellmann Gyula és Lajos, Hofer Feri és Gyula, Lakatos Ernő, Foltinek Aurél, Taubinger Zoltán, Fehér Izsó. Barta Ferencz, Janik László, Tóth Vilmos, Braun Géza, Lindenfeld László, Freund Imre, Links Arthur, Kirchnopf Ervin, Mikolik László, Vécsei Ferencz, Glósz Ödön, Balonyi Tibor, Ludinszky Lajos, Déchy Iván, Galvanek Ede, Gengely István, Rezsucha Gyula, Theodossin Armand, Marzso fivérek, Blau Miksa, ifj. Szarvady Lajos, Imreh Béla, Paiss Mihály, Fábrián János, Hettesheimer Ernő, Hirschl Géza, Deutsch Jenő, Hartmann Ervin, Pach Ferencz, Alszeghy Zsolt, György Lajos, Dobránszky Ede, Kovács Lajos, Faragó Andor, Blum Döme, Rittich Jenő.

A kitézött könyvjutalmat (Szitnyai Elek: «Ész és szív») Barta Ferencz pozsonyi előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Tanuló. Ha megüti a mértéket, úgy szívesen közöljük. — B. T. E. (Budapest). Képrejtvényekkel bőven el vagyunk látva s így az ön talányát sem hozhatjuk; különben is igen gyengén van megrajzolva. A sakkrejtvényt átadtuk a rovatvezetőnek. — H. A. (Temesvár). Ismétlje meg kérdéseit, mert levelét mindezeideig nem kaptuk meg. — N. B. (Csik-Szereda). A számtani feladatoknak legközelebb sorát keritjük. P. Z. (Szeged). 1. Az apróságot hozzuk. 2. Egyes szám ára 25 fillér. — Fenyképész. Calderoni és társa, Budapest, Váci-utca 30. — Haasz Aladár (Temesvár, III., Missits-utca 4.) hajlandó volna egy igen jó állapotban levő, 85 drbból álló bogárgyűjteményt eladni. Ára 3 kor. 50 fillér. — Szürke gém. Lehet bekötési táblát a félévhez is rendelni, de ajánlatosabb, ha az egész évfolyamot köttet be. Az első számot újra megküldjük a kiadóhivattal. — Vitatkozók. A vitatkozás tárgya nem volt jól megválasztott. Ismereteik köre még szűkebb, hogysem ilyen tételt fejtegethették. — Új tanterv. Magyarország történetét a III. és IV. osztályban tanítják. Önnek volt igaza. Csak azt nem értjük, hogy miért fogadnak az ilyen véleménykülönbségeknél. — Ballada költő. Cornelius Nepos életrajzai kedvesek, tanulságosak is, de a ki ezeket fordítgatja, az ne foglalkozzék balladák írásával. — Y. Z. (Budapest). A «hülyeség», mint sommás ítélet, nagyon divatosá vált itt a magyar fővárosban. Ne utánozza. — K. I. Lehet, ha jó és hasznavehető. — V. F. Két kis költeménye nem üti meg a mértéket. A mit mond, az igaz, de a mint elmondja, nem költői, pedig ez is szükséges. — D. Gy. Tolnai Vilmos bpesti evang. főgimn. tanár «Magyarító Szótárát» ajánljuk. Rendelje meg lapunk kiadóhivatalában. Ára 3 kor. — P. I. 1. Ha ösztöndíjas helyre számít, kell folyamodnia. 2. A vallás- és közoktatási miniszter ad erre engedélyt. 3. Van önkéntességi joga.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

A CLAUDIUSOK.

Eckstein Ernő regénye. Átdolgozta Gaal Mózes.

Titus Claudius Mucianus irt levelet fogadott leányának. A levél így szólt:

«Üdv és áldás! Legutóbbi levelemben, melyet Octaviához, a te derék anyádhoz intéztem volt, megígértem, hogy legközelebbi levelem neked fog szólni, kedves gyermekem. Neked különös örömet okoz, ha apai szeretetemnek ezt az apró jelét látod. A levelet hozzád intéztem, de mindnyájatokhoz szól az. A Domitianus eszászár által jövő évre tervezett százados-ünnep előkészületei reám is annyi munkát róttak az elmúlt hetekben, hogy föltétlenül szükségem van arra a nyugalomra, melyet csak az én csendes családi körömben találhatok meg. Számos politikai izgalom járult még ehhez. Domitianus hatszor hivatott magához nyaralójába. Folyton útban voltam. Nyílt titok a megindítandó mozgalom. Mindenki arról beszél Rómában, hogy minő rendszabályokhoz fog a császári udvar nyúlni a nazarenusok ellen. Emlékszel még, hogy Baucis mesélt nektek arról a babonás, rajongó sektáról, mely minden létező állapotot fel akar forgatni. Titokban munkálkodnak most is, Rómát nagy veszély fenyegeti. Alapjában rázzák az állam épületét. Egyelőre ennyit erről, a többi még titok. Kimerültem, fáradt vagyok. Szükségem van reátok, gyermekeim. Készülődjétek s minél előbb térjétek vissza a városba. Anyád, hála az Isteneknek, visszanyerte egészségét. Quintus is örömmel jön vissza, főleg ha megtudja, hogy Cornélia már haza jött. A nyaralók is mind számosabban érkeznek haza. A szeptember az idén nagyon kellemes Rómában. Várlak titeket, a jövő hét keddjéig itthon lesztek, remélem.

Kérlek, add át meleg üdvözlémet anyádnak és testvéreidnek. Remélhetőleg ép egészségben talál titeket ez a levél. Én egészséges vagyok. Élj boldogul!

Iratott Rómában, a város alapítása után 848-ban, szeptember 11-dikén.»

A második levelet Cornelia írta völegényének. A levél így hangzott:

«Cornelia sok ezerszer öleli az ő kedves Quintusát.

Újra itt vagyok Rómában, kedvesem! Szerencsére vége van a tiburi szomorú száműzetésnek. De jaj nekem! Róma is üres, örömtelen, mert te nem vagy itt, te, én életem, én boldogságom! Mennyire örvendtettem, mikor tiszteletreméltó atyádtól megtudtam, hogy ti is hamarabb jöttök vissza Bajából. Quintus, ha te csak ezredrészt érezed annak, a mit én érzek, a madár gyors szárnyain igyekszel Rómába — a te Corneliához! Tiburban nagyon szomorú volt az életem, soha sem volt ilyen szomorú. Nagybátyámat komor gondolatai egészen lefoglalták, kintózták. A vén Coccejus Nerva nyolcz egész napig vendégünk volt. Soha mig élek, el nem felejttem ezt a hetet! Ha ők ketten összeültek és tanakodni, böleselkedni kezdettek, engem borzongatott a hideg. Mindenkinek lábujjhegyen kellett járnia. Ez a Coccejus roppant káros hatással van nagybátyámra. Hallgasd csak meg, mi történt azon a napon, mikor Coccejus Nerva induló félben volt. Nagybátyám kikísérte őt a kocsijához. Aztán szabaja felé tartva, elhaladt mellettem. Chlœ épen egy rózsát akart a hajamba tűzni. Nagybátyám meglátta, kitépte a virágot Chlœ kezéből s így rivalt reá: «Vén bolond! Hát nektek vászoncélédeknek mindig csak efféle haszontalanságon jár az elmétek? Felczifrázatok magatokat, mintha